

Ліна Чернявська,

мол. наук. співроб.,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ПРОБЛЕМА НЕДОПУЩЕННЯ КСЕНОФОБІЇ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Стаття присвячена ролі бібліотек у проблемі формування толерантних установок у суспільстві, спрямованих на недопущення розпалювання ксенофобії, дискримінації, пропаганди міжгрупової ворожнечі. Акцентується увага на тому, що толерантність у діяльності бібліотек є складовою частиною забезпечення інформаційної безпеки сучасного суспільства, спрямована на гармонізацію не лише міжнаціональних і культурних відносин, а й соціально-економічних, міжпоколінних, міжполітичних взаємин. Розкриваються форми і методи бібліотечної роботи в цій сфері.

Ключові слова: толерантність, ксенофобія, гомофобія, інформаційне суспільство, бібліотеки в інформаційному суспільстві, інформаційно-комунікативні технології.

Сьогодні в інформаційному просторі відбуваються значні зміни, що безпосередньо впливають на психологічну безпеку особи і суспільства в цілому. Сучасні мас-медіа є потужним засобом, який здатний сформувавати як толерантні установки в суспільстві, так і може бути використаний для розпалювання ксенофобії, дискримінації, пропаганди міжгрупової ворожнечі. Тому сьогодні набувають неабиякої актуальності принципи застосування механізмів безпечної дії на людську психіку великої кількості інформації, яка нині є значною мірою негативною, спірною. Допомогти людині зорієнтуватися в цьому вирі подій, тенденцій, настроїв і думок, а державі досягти суспільної згуртованості покликані бібліотеки.

Ксенофобія – це негативне, емоційно насичене ставлення суб'єкта до певних людських спільнот та їхніх окремих представників – «чужинців», «інших», «не наших». Вона виявляється у відповідних соціальних

установках суб'єкта, забобонах і упередженнях, соціальних стереотипах, а також у його світогляді в цілому [1, с. 378].

У сучасному світі ксенофобія є як соціальною, так і політичною проблемою. Кількість іноземців в Україні постійно зростає. Сам факт проживання іноземців у будь-якій державі обумовлює виникнення проблем взаємодії з місцевим етносом (етносами). І як тільки погіршується соціально-економічна ситуація, взаємини з «чужими» набувають рис культурної, етнічної, мовної, релігійної або іншої ворожнечі.

Останнім часом в Україні спостерігається тенденція до збільшення проявів ксенофобії – етнічної, політичної, релігійної. Причини цього явища полягають у зростанні соціальних та економічних проблем у суспільстві, неефективній політиці профілактики відповідних явищ у молодіжному середовищі. Об'єктами ксенофобії можуть бути як конкретні групи – представники чужої релігії, раси, нації, держави тощо, так і всі «чужі».

До основних видів належать: релігійна, етнічна і «міжцивілізаційна» (щодо інших культур і цілих груп країн). Бувають, звичайно, і інші види ксенофобії. Наприклад, стосовно сексуальних меншин. Так, Резолюція Європарламенту «Гомофобія в Європі» (18 січня 2006 р.) визначає гомофобію як «ірраціональний страх і огиду до гомосексуальності та лесбіянок, геїв, бісексуалів і трансгендерних людей, засновані на упередженні, подібному расизму, ксенофобії, антисемітизму та сексизму». З точки зору соціології і психології, це визначення, безумовно, правильно. Згадані явища не тільки подібні, а й пов'язані між собою, причому ксенофобія (від гр. Xenos – сторонній і phobos – страх), тобто негативна установка, ірраціональний страх і ненависть до чужинців є в цій зв'язці родовим поняттям. Її об'єктами можуть бути як конкретні соціальні групи, так і «узагальнений Чужий». Разом з тим кожен з видів ксенофобії має свої підвиди [2].

Проблеми толерантності, ксенофобії досліджували Н. Паніна [3], О. Сав'юк [4], О. Мотиль [5].

Проблемам гендерних аспектів інформаційної безпеки сучасного суспільства приділяв увагу В. Остроухов. Передусім це – гендерні особливості технологій інформаційно-психологічної дії, гендерні стереотипи і комунікативні моделі як основа інформаційно-психологічної дії на особу і суспільство, а також питання гендерних досліджень,

які призначені для здійснення інформаційно-психологічного впливу на особу і суспільство [6].

Ю. Кохан вивчав проблеми здійснення гендерної політики в інформаційному суспільстві. Особливу увагу приділяв тенденціям розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, особливо мережі Інтернет, та їх впливу на особливості гендерного підходу у вирішенні важливих соціально-економічних та культурних аспектів життєдіяльності суспільства. Окремо вивчав проблему доступу жінок до використання інформаційних і телекомунікаційних технологій та формування кіберфемінізму [7].

Щодо ситуації з расовою дискримінацією в Україні, то експерти ПРООН як позитив відзначають позитивні зміни на законодавчому рівні: наша країна привела своє антидискримінаційне законодавство у відповідність з міжнародними та європейськими стандартами і у 2015 р. удосконалила законодавче регулювання статусу біженців. Також для боротьби з нетерпимістю та расовою дискримінацією у структурі нової поліції було створено національний контактний пункт з питань злочинів, учинених на ґрунті ненависті. Водночас серед питань, що викликають занепокоєння ООН, відзначалася відсутність оновленої надійної інформації щодо економічних та соціальних показників України, що базуються на етнічній належності, національності чи країні походження, взятої з наукових або соціологічних досліджень, що проводяться в цій сфері. Це не дає змоги зрозуміти ступінь реалізації економічних, соціальних і культурних прав різних груп, що проживають на території України, включаючи меншини, зокрема ромів, мігрантів, біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства, а також інформацію про результати впровадження програм, планів і стратегій. Тож ПРООН рекомендує Україні активізувати зусилля щодо поширення серед населення інформації про Конвенцію і продовжити підготовку посадових осіб для застосування законодавства відповідно до положень Конвенції. Також зробити всі можливі кроки для полегшення доступу меншин до правосуддя, поширення інформації про законодавство, пов'язане з расовою дискримінацією, і для інформування населення, що проживає на його території, про всі доступні засоби правового захисту та про можливості отримання юридичної допомоги [8]. Тож національні бібліотеки України можуть взяти активну участь у реальній допомозі в усуненні зазначених недоліків.

Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі своїм рішенням запропонувала для просвітницької роботи із запобігання поширенню ксенофобських і расистських проявів залучати бібліотеки як майданчик постійного спілкування між представниками різних національних та етнічних груп. Бібліотеки, як культурні загальнодоступні та інформаційні центри, акумулюють та поширюють об'єктивну інформацію про міжкультурне співробітництво, виступаючи важливим ресурсом зміцнення та стабілізації міжнаціонального спілкування [9].

Одним із завдань, що стоять перед українським суспільством у напрямі впровадження гендерної політики і у вирішенні якого можуть взяти активну участь бібліотеки – це інституалізація гендерної складової у сфері освіти. Так, 5 грудня 2016 р. у Міністерстві освіти та науки України відбулася знакова подія для українського освітнього простору – круглий стіл «Інституціоналізація гендерної освіти: перспективи та ризики». Організатори столу – МОН України та робоча група «Гендерна просвіта» громадської ради при міжфракційному об'єднанні «Рівні Можливості». Серед завдань, означених міністром освіти та науки України, – залучення широких кіл громадськості [взаємодія академічної спільноти та експертного середовища] до реалізації гендерної політики через гендерну освіту та просвіту: «Найбільш важливим в цій політиці є відкритість і залучення до неї нових людей. Тільки таким чином у суспільстві можна сформувати розуміння, що таке гендерна політика, що вона несе собою захист і повагу до гідності кожної людини незалежно від статі». Участь у заході взяли представники Всеукраїнської мережі осередків гендерної освіти у ВНЗ, Національної академії державного управління при Президентові України, громадських організацій та ініціатив, фондів, що підтримують впровадження гендерного напрямку [10].

Радикалізація і національна ізоляція, гендерні суперечності не можуть бути способом формування гармонійного суспільства. Навпаки, прогресивна політика потребує аналізу й уважності. Вміння політичних еліт активно залучати громадян і мудро використовувати ЗМІ, науку, культуру для розуміння поточної реальності. Завдяки своїй специфіці, бібліотеки відіграють особливу роль у цій моделі. Расизм, ксенофобія і гендерна нетерпимість базуються на неповазі до інших культур та цінностей, тому кращою зброєю проти цього зла є освіта.

Тому бібліотеки покликані розвивати в кожній людині толерантне, недискримінаційне ставлення і створювати таке середовище навчання й спілкування, у якому визнається цінність розмаїття і використовуються його переваги, замість його ігнорування або ізоляції. Учасники цього процесу повинні усвідомити, чи допускають вони самі дискримінацію стосовно інших, або розуміти, коли дискримінація здійснюється іншими людьми. Так, наприклад, навчальні заходи у сфері прав людини можуть допомогти їхнім учасникам розвинути усвідомлення і співчуття, з одного боку, а також набути навичок протидії та наполегливості – з іншого, завдяки чому люди зможуть уникати дискримінації, запобігати їй або боротися з цим явищем. Освітня програма «Усі різні – усі рівні» була розроблена Радою Європи з метою підвищення обізнаності та активізації дій проти расизму, антисемітизму, ксенофобії і нетерпимості. Міжкультурна освіта – це процес навчання різноманіттю, і саме на його основі будується робота з молоддю у Європі. Водночас, розповідає лектор Австрійської бібліотеки Д. Нойбахер, Європа починає замислюватися над тим, де повинна бути межа толерантності, а де «чужі» повинні прийняти правила господарів [11].

8 лютого 2016 р. у конференц-залі Національної парламентської бібліотеки України відбувся семінар «Боротьба з ксенофобією і мовою вороженці. Розвиток толерантності та її ефективність». Цей захід організовано в рамках реалізації програми «Східного партнерства» Європейського центру з питань меншин – незалежного міжнародного дослідного інституту, заснованого урядами Німеччини, Данії і федеральної землі Шлезвіг-Гольштейн. У роботі семінару взяли участь експерти і дослідники з Польщі, Грузії, Німеччини, українські, білоруські, молдавські фахівці, представники національних громад, державні службовці Міністерства культури України. У рамках семінару відбулася лекція доктора Р. Панковські (Варшава) на тему: «Внесок громадянського суспільства в боротьбу проти ксенофобії». Лекція польського вченого була присвячена питанням рівності, політики щодо меншин, а також їхніх прав. У своєму огляді доктор Панковські представив огляд існуючих національних моделей і підходів у просуванні рівності різних етнічних груп, а також розглянув можливості захисту їхніх прав у Європі. Після лекцій відбувалися обговорення та дискусії за темою семінару, спрямованого на соціальну рівність і поліпшення взаємодії держави з національними меншинами [12].

Інтернет надає безпрецедентні можливості для полегшення транскордонного обміну інформацією з проблем прав людини, пов'язаних з протидією дискримінації. Використання Інтернету для відкриття освітніх та ознайомчих інформаційних мереж у сфері боротьби з расизмом і нетерпимістю є позитивним досвідом, який слід підтримувати і далі розвивати. Глибоку стурбованість викликають факти використання Інтернету для поширення матеріалів расистського, ксенофобського та антисемітського характеру окремими особами і групами осіб, метою яких є розпалити нетерпимість або расову та етнічну ненависть. Бібліотеки сьогодні покликані допомогти підвищити інформованість громадськості з проблем поширення расистських, ксенофобських і антисемітських матеріалів через Інтернет, приділяючи особливу увагу молодим користувачам мережі у зв'язку з можливим отриманням ними інформації, розміщеної на расистських, ксенофобських і антисемітських сайтах, і потенційним ризиком, який представляють для них такі сайти.

Цікавим у плані протидії расизму та ксенофобії в Україні є досвід роботи «живих бібліотек». Мета «Живої бібліотеки» – сприяти кращому розумінню і усвідомленню того факту, що люди бувають різними, незалежно від їхніх професій і статусів, віросповідань і сексуальної орієнтації, допомогти порозумітися та отримати відповіді на питання, які не можна знайти у звичайних книгах. «Книги» представляють різноманітні групи нашого суспільства, які часто відчують на собі упереджене ставлення та страждають від стереотипів, дискримінації або соціальної ізоляції. Проект був розпочатий у Данії у 2000 р. Методологія проекту підтримана Радою Європи. Аналогічні бібліотеки працюють у Норвегії, Фінляндії, Швеції, Ісландії, Португалії, Великої Британії, Польщі, Угорщини та Чехії. Дебют «Живої бібліотеки» в Україні відбувся 18 травня 2008 р. у Києві. Місцем її проведення став парк ім. Т. Шевченка. Організатори заходу вважають, що стандартні бібліотеки або інші молодіжні культурно-громадські місця ідеально підходять для проведення «живих бібліотек» [13].

У березні 2017 р. у Центральній міській бібліотеці Дніпра відкрився Міжнародний форум «Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації (International Day for the Elimination of Racial Discrimination)». Він був організований організацією «Культура і дипломатія країн світу» – місця культурної і європейської дипломатії в Україні,

Дніпропетровською академією музики ім. М. Глінки, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» та Дніпропетровським державним аграрно-економічним університетом під патронатом Міністерства культури України, Міністерства інформаційної політики України, Дніпропетровської міської ради [14].

У березні 2017 р. Україна разом з усім континентом відзначала Європейський тиждень проти расизму. У 10 областях відбулися заходи, що пропагували рівність між людьми, культурне розмаїття. У бібліотеках, школах, на вулиці учасники освітніх та мистецьких подій виступили за європейські цінності в Україні, проти упереджень і дискримінацій [15].

У рамках соціокультурної діяльності бібліотеки як потужні інформаційні, культурно-просвітницькі центри організують цікаві, пізнавальні, культурно й соціально значущі заходи на підтримку європейських поглядів толерантності. Це – книжково-ілюстративні виставки, викладки та перегляди літератури, особливо до знаменних та пам'ятних дат, літературні зустрічі та презентації нових видань, 38 художньо-мистецьких виставок та майстер-класи. Бібліотеки стають ініціаторами та співорганізаторами зустрічей з відомими та цікавими особистостями.

Так, протягом 2016 р. у Запорізькій обласній універсальній науковій бібліотеці відбулася прес-конференція «Расова дискримінація. Заборона кримськотатарського Меджлісу судом окупаційної влади в Криму». У заході взяли участь директор департаменту культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА В. Мороко, президент Запорізької асоціації національних меншин Н. Хамдані, керівник Мелітопольського кримськотатарського комітету «Азат» Р. Ібраїмов, голова Запорізького центру татарської культури «Алтин Ай» Р. Ахмерова, голова Конгресу азербайджанців України в Запоріжжі Г. Гасанлі, голова Грецької ради Запорізької області Н. Зурначіди, представник міського грецького товариства «Геліос» С. Коваленко, голова польського національно-культурного товариства «Радість» Т. Лавриченко, голова Турецького товариства в Запоріжжі Т. Тосун, почесний громадянин м. Мелітополя, активістка Мелітопольського кримськотатарського комітету «Азат» Мунівер ханім Ідрісова, журналіст Запорізької ТРК О. Вакало, представники ЗМІ, громадські активісти. Всі присутні гостро наголошували на протизаконності та антигуманності дій окупаційної влади щодо прав та свобод етнічних українців та кримських татар, що проживають на півострові. Особливу

увагу акцентували на міжнаціональній єдності та підтримці. Наприкінці заходу було оприлюднено заяву учасників конференції «Расова дискримінація. Заборона кримськотатарського Меджлісу судом окупаційної влади в Криму» [16].

Проект «До сильної громади через взаєморозуміння громадян» залучає до своєї діяльності бібліотечну мережу Дарницького району столиці. У рамках інформаційної кампанії проекту наприкінці квітня 2016 р. у приміщенні Публічної бібліотеки сімейного читання № 160 відбулася зустріч команди ГО «Інформаційно-тренінговий центр громадських ініціатив» та експертів проекту з працівниками бібліотек району. Метою зустрічі було залучити широку мережу бібліотечних установ до проведення інформаційної роботи з різними верствами місцевого населення для поширення адекватної інформації про ромську громаду: культуру та історію, традиції і звичаї ромів; видатних українських ромів та представників ромської національності, які відомі у всьому світі; спростування міфів та стереотипного сприйняття їхнього стилю життя через більш глибоке розуміння, з якими викликами зіштовхуються роми в сучасній Україні тощо. Учасники обговорили проблеми інтеграції представників ромської національності в суспільство та основні перешкоди для роботи з ромами – мешканцями стихійних поселень (зокрема, у Дарниці), а також визначили пріоритетні напрями співпраці між мережею бібліотек району та проектом з метою покращення соціального клімату в районі і виховання толерантного ставлення до представників національних меншин [17].

У країнах пострадянського простору, де існує загрозлива небезпека поширення настроїв ксенофобії та етнічного екстремізму, з метою протидії таким тенденціям, наприклад, у Підмосков'ї, у діючих бібліотеках створюють національні центри з боротьби з ксенофобією та етнічним екстремізмом. Адже для великих регіонів будівництво окремих центрів такого спрямування є недоцільним, оскільки не всім мешканцям було б зручно їх відвідувати. Саме тому запропонували створити такі центри в діючих бібліотеках [18].

Тобто щоб відповідати викликам суспільства, бібліотекам потрібно співпрацювати з урядовими, владними, освітніми, науковими структурами, громадськими організаціями. Саме така співпраця зробить ефективною роботу з міжкультурної освіти та допоможе подолати негативні явища в суспільстві.

Література

1. Ксенофобія // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – Київ : Парламентське вид-во, 2011. – 808 с.
2. *Кон И.* Гомофобия – форма ксенофобии [Електронний ресурс] / И. Кон. – Режим доступу: <https://queerspirituality.wordpress.com/знания-сила/гомофобии/>. – Загл. с екрана.
3. *Паніна Н.* Фактори національної ідентичності, толерантності, ксенофобії, та антисемітизму в сучасній Україні / Н. Паніна // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. – № 4. – С. 26–45.
4. *Сав'юк О.* Проблема ксенофобії та расизму в Україні: соціально-правовий аспект / О. Сав'юк // Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. – 2012. – Вип. 2 (2). – С. 78–86
5. *Alexander J. Motyl.* Extremism in Ukraine [Electronic resource] / Motyl Alexander J. // World Affairs Journal. – Mode of access: <http://www.worldaffairsjournal.org/blog/alexander-j-motyl/extremism-ukraine>. – Title from the screen.
6. *Остроухов В.* Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) // Підручник / [Остроухов В. В., Петрик В. М., Присяжнюк М. М. та ін. ; за заг. ред. Є. Д. Скулиша]. – Київ : КНТ, 2010. – 776 с.
7. *Кохан Ю.* Гендерна політика в інформаційному суспільстві / Ю. Кохан // Філософія науки: традиції та інновації. – 2014. – № 2 (10). – С. 123–130.
8. Комітет з ліквідації расової дискримінації: заключні зауваження по двадцять другій та двадцять третій періодичних доповідях України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://detector.media/infospace/article/122778/2017-01-30-komitet-z-likvidatsii-rasovoi-diskriminatsii-zaklyuchni-zauvazhennya-po-dvadsyat-drugii-ta-dvadsyat-tretii-periodichnikh-dopovidyakh-ukraini/>. – Назва з екрана.
9. Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі : Рішення № 32 від 18.06.2013 «Щодо підвищення рівня толерантності та запобігання поширенню ксенофобських настроїв» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://consultant.parus.ua/?doc=08PW941393>. – Назва з екрана.
10. Інституціоналізація гендерної освіти: перспективи та ризики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.genderculturecentre.org/institucionalizaciya-gendernoi-osvit/>. – Назва з екрана.

11. Толерантность: новые взгляды и стереотипы в России и за рубежом [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://nnov.hse.ru/news/196772267.html>. – Загл. с экрана.

12. Семинар «Борьба с ксенофобией и языком вражды. Развитие толерантности и её эффективность» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://assembly.org.ua/news/235>. – Загл. с экрана.

13. Пособие по внедрению «Живой библиотеки» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/ll.pdf>. – Загл. с экрана.

14. В Днепре прошел международный форум, посвященный борьбе с расизмом [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://sobitie.com.ua/dnepropetrovsk-novosti/v-dnepre-proshel-mezhdunarodnyy-forum-posvyashchennyy-borbe-s-rasizmom>. – Загл. с экрана.

15. Європейський тиждень проти расизму відзначили в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stan.org.ua/project/evropejskyj-tyzhen-proty-rasyzmu-vidznachyly-v-ukrayini/>. – Назва з екрана.

16. Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zounb.zp.ua/node/5453>. – Назва з екрана.

17. Проти ксенофобії: бібліотеки нададуть киянам адекватну інформацію про ромів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalspace.org.ua/napryamki/posilennya-romskikh-gromad/item/7160-proti-ksenofobiji-biblioteki-nadadut-kiyanam-adekvatnu-informatsiyu-pro-romiv>. – Назва з екрана.

18. Национальные центры могут открывать при библиотеках в Подмоскovie для борьбы с ксенофобией [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://korolevriamo.ru/article/43551/natsionalnye-tsentry-mogut-otkryvat-pri-bibliotekah-v-podmoskove-dlya-borby-s-ksenofobiej.xl>. – Загл. с экрана.

References

1. Ksenofobiia [Xenophobia]. (2011). *Politychna entsyklopediia – Political Encyclopedia*. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo [in Ukrainian].

2. Kon, I. (2006). Gomofobija – forma ksenofobii [Homophobia is a form of xenophobia]. Retrieved from <https://queerspirituality.wordpress.com/знания-сила/гомофобии/> [in Russian].

3. Panina, N. (2005). Faktory natsionalnoi identychnosti, tolerantnosti, ksenofobii, ta antysemityzmu v suchasnij Ukraini [Factors of National Identity, Tolerance, Xenophobia, and Anti-Semitism in Contemporary Ukraine]. *Sotsiologhiia: teoriia, metody, marketynh – Sociology Theory, Methods, Marketing*, no. 4, pp. 26–45 [in Ukrainian].

4. Saviuk, O. (2012). Problema ksenofobii ta rasyzmu v Ukraini: sotsialno-pravovyy aspekt [The problem of xenophobia and racism in Ukraine: the socio-legal aspect]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav – Scientific Herald of Lviv State University of Internal Affairs*, issue 2 (2), pp. 78–86 [in Ukrainian].

5. Alexander, J. Motyl. (2012). Extremism in Ukraine: World Affairs Journal. Retrieved from <http://www.worldaffairsjournal.org/blog/alexander-j-motyl/extremism-ukraine> [in English].

6. Ostroukhov, V. (2010). Informatsijna bezpeka (sotsialno-pravovi aspekty) [Information security (socio-legal aspects)]. Kyiv: KNT [in Ukrainian].

7. Kokhan, Yu. (2014). Henderna polityka v informatsijnomu suspil'stvi [Gender policy in the information society]. *Filosofii nauky: tradytsii ta innovatsii – Philosophy of Science: Traditions and Innovations*, no. 2 (10), pp. 123–130 [in Ukrainian].

8. Komitet z likvidatsii rasovoi dyskryminatsii: zakliuchni zauvazhennia po dvadtsiat druhih ta dvadtsiat tretij periodychnykh dopovidiakh Ukrainy [Committee on the Elimination of Racial Discrimination: Concluding Observations on the twenty-second and twenty-third periodic reports of Ukraine] (2017). Retrieved from <http://detector.media/infospace/article/122778/2017-01-30-komitet-z-likvidatsii-rasovoi-diskriminatsii-zaklyuchni-zauvazhennya-po-dvadtsyat-drugii-ta-dvadtsyat-tretii-periodichnikh-dopovidyakh-ukraini/> [in Ukrainian].

9. Natsionalna ekspertna komisiia Ukrainy z pytanzhystu suspilnoi morali: Rishennia № 32 vid 18.06.2013 «Schodo pidvyschennia rivnia tolerantnosti ta zapobihannia poshyrenniu ksenofobskykh nastroiv» [National Expert Commission of Ukraine for the Protection of Public Morality: Decision No. 32 dated June 18, 2013 on increasing the level of tolerance and preventing the spread of xenophobic sentiments]. (2013, June). Parus – Reference system on the legislation of Ukraine IAS «Parus-Consultant». Retrieved from <http://consultant.parus.ua/?doc=08PW941393> [in Ukrainian].

10. Instytutsionalizatsiia hendernoi osvity: perspektyvy ta ryzyky [Institu-

tionalization of Gender Education: Prospects and Risks]. (2016). Retrieved from <http://www.genderculturecentre.org/institucionalizaciya-gendernoi-osvit/> [in Ukrainian].

11. Tolerantnost: novye vzglyady i stereotipy v Rossii i za rubezhom [Tolerance: New Views and Stereotypes in Russia and Abroad]. (2016). Retrieved from <https://nnov.hse.ru/news/196772267.html> [in Russian].

12. Seminar «Borba s ksenofobiey i jazykom vrazhdy. Razvitie tolerantnosti i ejo jeffektivnost» [Seminar «Combating xenophobia and the language of hostility. The development of tolerance and its effectiveness»]. (2016). Retrieved from <http://assembly.org.ua/news/235> [in Russian].

13. Posobie po vnedreniju «Zhivoj biblioteki» [Manual for the implementation of the Living Library]. (2016). Retrieved from <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/Il.pdf> [in Russian].

14. V Dnepre proshel mezhdunarodnyj forum, posvjashhennyj borbe s rasizmom [An international forum dedicated to combating racism was held in the Dnieper]. (2017). Retrieved from <http://sobitie.com.ua/dnepropetrovsk-novosti/v-dnepre-proshel-mezhdunarodnyy-forum-posvyashchennyj-borbe-s-rasizmom> [in Russian].

15. Yevropejskij tyzhden proty rasyzmu vidznachyly v Ukraini [The European Week against Racism was celebrated in Ukraine]. (2017). Retrieved from <http://stan.org.ua/project/yevropejskij-tyzhden-proty-rasyzmu-vidznachyly-v-ukrayini/> [in Ukrainian].

16. Zaporizka oblasna universalna naukova biblioteka u 2016 rotsi [Zaporizhzhya Oblast Universal Scientific Library in 2016]. (2017). Retrieved from <https://zounb.zp.ua/node/5453> [in Ukrainian].

17. Proty ksenofobii: biblioteki nadadut kyianam adekvatnu informatsiiu pro romiv [Against xenophobia: libraries will provide Kyiv residents with adequate information about Roma]. (2017). Retrieved from <http://www.legalspace.org.ua/napryamki/posilennya-romskikh-gromad/item/7160-proti-ksenofobiji-biblioteki-nadadut-kyianam-adekvatnu-informatsiyu-pro-romiv> [in Ukrainian].

18. Nacionalnye centry mogut otkryvat pri bibliotekah v Podmoskove dlja borby s ksenofobiey [National centers can open libraries in the Moscow region to combat xenophobia]. (2017). Retrieved from <https://korolevriamo.ru/article/43551/natsionalnye-tsentry-mogut-otkryvat-pri-bibliotekah-v-podmoskove-dlya-borby-s-ksenofobiey.xl> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 29.10.2017.

Lina Cherniavska,

Junior Research Associate,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Problem of Non-Admission of Ksenofobo and Discrimination as Constituent of Informative Safety of Modern Informative Space

The article examines the role of libraries in the issue of the formation of tolerant attitudes in society aimed at preventing the incitement of xenophobia, discrimination, propaganda of intergroup enmity. Attention is focused on the fact that tolerance in the activity of libraries is an integral part of ensuring the information security of modern society and is aimed at harmonizing not only relations between different nations and cultures, but also socio-economic relations, relations between generations and representatives of different political views. Forms and methods of library work aimed at raising public awareness of the distribution of racist, xenophobic and anti-Semitic materials through the Internet are displayed. Special attention is paid to young users of the network because of possible reception of information on racist, xenophobic and anti-Semitic sites, and the potential risk that such sites present to them.

Keywords: tolerance, xenophobia, homophobia, information society, libraries in the information society, information and communication technologies.